

Megjelenik minden
vasárnap.

Szerkesztői iroda
és
kiadó-hivatal

Granátos utca 1. sz.
II. emelet, 11-dik ajtó.

A lap szellemi részét illető
közlemények a szerkesztő-
séghez intézendők.

POSTA-KÖZLÖNY

ELSŐ MAGYAR POSTAI SZAKLAP,

a magyar-, horvát- és szlavonországi postamesterek egyesületének és a magyar postahivatalbeliek
segély- és gyámegyletének organuma.

Előfizetési ár:

Egész évre 7 frt —
Fél évre 3 „ 50
Negyed évre 1 „ 80

Egy szám 15 kr.

Kéziratok nem küldet-
nek vissza.

A megbízások, megrendelések
Tiller Mór és testvére czíme alatt
küldendők.

Felelős szerkesztő: JOANOVICH GYÖRGY.

Társzerkesztő: PAULAY J. ZS.

Az új tiszti szerződések.

Soha sem volt természetünk káán csomót keresni, mert nincs nagyobb örömünk mint constátálni, ha valami üdvösről tudomásunk van, s — a borzalmas viszonyok daczára, melyek postamesteri helyzetünket dominálják — az lesz lapunk életének legszébb napja, midőn elmondhatjuk, tanulhat tőlünk a világ!

Nem vagyunk annyira rossz hazafiak, hogy ily időket ne reméljünk.

Miután azonban ma még távol az idők méhében vannak az aránjuczi napok, melyek után édes áhitattal ábrándozik mindenki, a ki méltányosságot, igazságot keres, ha éppen nem is mutatunk rá azon fekélyes sebekre, melyek e közintézmény élet erén rágódnak, de némely apró bajokra már ma is felhívni a közvéleményt kötelességünk.

Az egyiptomi hét csapás, egyike ma, hogy a szabály gyártás, szabály magyarázat az elbírálás és a végrehajtás egy és ugyanazon kezekben van s hogy nem mondhatjuk azt sem, hogy illetékes kezekben.

De hagyjuk azt, majd ha az idők óriás kereke a tapasztalat bürölte a talmi nagyságokat: tabula rata lesz ismét ezen Istentől elhagyatott mező, melyben annyi gyom nőtt.

Egy hatalmas erő, egy kitartó szent Péter kiveri Mercur templomának tornáczában levő kifárokat, hogy új dicső helyzetet teremtsen. Honny soít qui mal y pense.

Mi volt eddig az a tiszti szerződés? A hóhér kötele, melyet ha egy tisztas állampolgár aláírt, lemondott földi nyugalmáról, boldogságáról s néha lelke üdvösségéről is. Egy hurok volt az, melyet a hatalomnak csak megrántatni kellett, hogy tüstént örök kárhozatra essék az áldozat.

Megvoltak mindezen paragrafusok a felmondási határidő kivételével s ez oly jelentéktelen, hogy csupán e miatt új szerződés formát előállítani valóban nem látjuk szükségesnek. Avagy talán azért készültek ezen új szerződések, hogy a kormányzás részéről meg is tartassanak és ne csak hóhér köteléül tekintessenek. Az bizony nagyon kívánatos volna, mert eddig köztudomásu, hogy azok §§-ait nem volt szokás megtartani.

Tudunk olyan postamestert, a ki 25 évig sem kinevezve sem szerződötve nem volt s ez csak akkor derült ki, midőn lemondott jó pénzért eladván állomását, melyet tulajdonképen csak bitorolt.

A régi szerződés 3-ik §-a, mely most a 2-ik §-t képezi, tudjuk, hogy egy nagy valótlanságnál nem egyéb.

E §. végére kellett volna illeszteni „kivéve hogy ha nem.“ Akkor e §. nem lett volna egy nagy hazugság.

Tartozik a postamester a posta és táviratda szolgálatból a hivatal átvétele előtt vizsgálatot tenni. Olyan nincs. Mert ha egy helyettest (hátramozdított) ki tud jelölni, akkor nem tartozik sem gyakorlatot szerezni sem vizsgálatot tenni.

De hogy is tenne, hiszen számtalan eset, fordul elő, midőn irni nem tudó egyén nyer állomást, avagy olyan, ki testi defectusánál fogva érvényes szerződést nem is köthet.

S kik rovására teremnek az ily hivatalnokok.

Ezeknek termelő napja a protectió s teremnek azok rovására, a kiknek csak eszök és szíviük, de az helyén van.

Tulajdonképen nem igazságtalan dolog az, hogy a hivatal képesítésre e két kelléken kívül egyéb vétetik figyelembe, hogy az állomás osztogatásnál egyedül az, kinek feje és a szíve helyén van, nem vétethetik figyelembe.

Ohajtjuk, hogy ez a 2-ik §. azért készült légyen, hogy az még is tartassék.

Azon §. mely az állomás megszüntetése esetén 2 havi felmondást kíván, melyet meg is térít felesleges, mert hiszen a felmondási határidő 6 hónapban van megállapítva, tehát ez a 12-ik §. csak azért van, hogy a szerződötve azon esetre, ha számtalan kifogásainak a postamester meg tud felelni, tetszése szerint 1 hó alatt eltávolíthassa a postamestert, minthogy ily eset már elő is fordult, e §. nagyon sajnós állapotot biztosít a postamesternek.

Ezen §. alapján lehet valamely állomásra licitálni, akarám mondani pályázni akkor is, ha már az be van töltve, illetőleg ha az nincsen üresedésben.

Sokak előtt mese szerűleg fog ez felünni de mi concret esettel tudunk elő állani.

Ha az állampolgár hivatalt vállal függetlenségét a „Versorgung“ reményében áldozza fel, e §. ezen egy reményét is csak mulandó álomnak bizonyítja, mert a mint akad egy a ki jobban bírj, már ő veszeve van, s így örökös bizonytalanságban kell élnie.

A leghirvevesebb politikusok a legveszedelmesebbnek tartják azt az államra nézve, ha az hivatalnokait gyakran változtatja, mert a mely hivatalnok csak ideig óráig van fogadva, az hü nem lehet.

Ha a legyet folyton zavarják valamely édességről, mindig újak fognak jönni s mindig éhesebbek.

E §-hoz tehát oda kellett volna illeszteni: „azonban kárára való tekintettel más állomás betöltésénél a többi pályázók felett előjoggal bír.“

Ha valaki magát 2 szaktudomány vagy művészetnek szenteli s azt hiven betölteni is ohajtja, bizony egyéb képességét lassan lassan elfogja feledni, már most, ha az ily hivatalnok elől a hivatal elvétetik, mi legyen belőle? Proletarius. Akkor hát mindnyájan proletarius-jelöltek vagyunk.

A legfurcsább benne az, hogy az egyik szerződötve fél egyszersmind bíró is, az ember saját maga iránt rossz bíró, az be van bizonyítva régen, ha érdekelt a bíró, kifogást kell tenni, mert érvényesen nem járhat el, a mi bíránk mindenesetre érdekelt, mert szerződötve ellenfelünk, s ily érdekelt bíró bírál felettünk.

Lehet e már siralmasabb állapot, mint midőn az élet halál felett ítélő bíró érdekelt.

Az Északamerikai Egyesült államok posta történelme és — statisztikája.

— Bőszörményi Kálmántól. —
(Vége).

A mozgóposták az Egyesült államokban 1876-ben rendeztetek be és pedig legelőször New-York és Washington között.

A legelső nagy posta gőzhajó vonal járatokat 1865-ben San Francisco, Honolulu, Japán és China között (7087 mértföld) 12 oda és visszajövet mellett léptették életbe és ezen járatokért a „Pacific“ nevű posta gőzhajó társaság mint vállalkozó, 10 egymást követő évre 500,000 dollár (egy dollár mintegy 2 frt 10 kr.) évi subventióban részesített. 1870-ik évben New-Yorkból Európába hetenként 3-szor továbbított a posta.

A világon egy ország se vitt keresztül oly rövid idő alatt nagyobb munkálatokat, mint az Egyesült államok, hajózható csatornáinak hossza tuhaladja (a chinai császár csatornát kivéve) a világ valamennyi hasonló művét. Az egyesült államok csatornáinak hossza 1875-ben 5936 kilométer volt. Az Egyesült államok és Európa közt 5 teger alatti távirat huzal (cable) létezik. A New-Yorki új posta épületben az Unió minden állama részére külön, és azon felül még minden állam legnagyobb városa részére külön szinte egy egy levélgyűjtő osztály van berendezve, mely berendezésnél fogva a posta elindítása előtt 15 perczel beérkező levelek továbbíthatók, míg az előtt a zár-idő egy órát tett.

Az utalványozási üzlet 1864 november 1-én lépett életbe és 1875 július 1-ig azaz 8 hónap alatt 1.313,577 dollárnyi összegű utalvány fizettetett ki, és befizettetett 1.360,122 dollár összegű utalvány.

Az utalvány illeték 20 dollárig 20 cents és dolláron felül 25 cents volt. A postamesterek az utalványok kezeléseért $\frac{1}{8}$ % bizományi díjat huznak.

A levelezési lapokból 1875. évben 107.616,000 darab árusított el. A postaintézet oly levélborítékokat is árusít, melyre reá van nyomtatva, hogy nem kézbesítés esetén kéri feladó azt neki vissza juttatni. Egyszerre 500 darab vételnél a vevő neve díjtalanul a borítékra nyomatik.

Az Egyesült államokban se nyugdíj, se előléptetési igények, se pedig folyton emelkedő fize-

89

tések nem biztosíthatnak postahivatalnokai számára.

A nők alkalmaztatása a posta szolgálatban nem korlátoztatik. A főposta osztályban jelenleg alkalmazott 276 tisztviselő között 66 nő található, a postamesternők száma 2000, a postahivataloknál pedig mintegy 2500-ra tehető a postahivatalnoknők száma.

A postai értékjegyeket a posta tisztviselők nem kötelesek a posta küldeményekre maguk ragasztani.

Az állami hatóságok hivatalos levelezéseire külön hivatalos borítékok vannak készítve és pedig külön a hadügy, külön a tengerészet, postaigazságügy, földművelési osztály stb. részére „Official Business“ felirattal, s azon egyének, kik ily boríték alatt magán tartalmu levelet a postajövedék megkárósítása céljából feladnak, 300 dollár pénzbírsággal büntetettek. A szenátorok és országos képviselők azon előjogával, hogy küldeményeikért a postán bármily terjedelműek, csak egyszerű vitelbért fizetnek, gyakran visszaélnek, mert pár év előtt is hét óriási láda érkezett a postán Uj-Yorkba e czim alatt: „Ny. W. Jakab szenátornak Uj-Yorkba-közokmányok.“ Mindegyik ládán 15 cent postabélyeg pompázott és így az egész küldemény szállítása került a senator urnak Washingtonból New-Yorkig 1 dollár és 5 centbe, bár a hét láda súlyra nézve felülmulta mindazon posta küldeményt, mely valaha Uj-Yorkba érkezett. A postahivatal általános véleménye szerint a szenátor ur butorait és egyéb ingóságait szállította ily olcsó szerrel Washingtonból Uj-Yorkba.

Jelenleg a levélporto a belöldi forgalomban a távolságra való tekintet nélkül $\frac{1}{2}$ unciáig 3 cent, 1 unciáig 6 cent, 1 és fél uncia súlyig pedig 9 cent, így és tovább minden fél uncia után 3 centtel több.

Bérmertelen levelekért ezen díjak kétszerese számíttatik. A helyi levelekért olyan helyeken, hol a kézbesítés levélhordó által eszközöltetik, a porto illeték minden fél uncia súly után 2 cent, a többi postahivataloknál 1 cent. A hírlapok portója hetenként egyszer vagy többször megjelenő lapokért minden fontnyi súly után csak 2 cent, a ritkábban megjelenő hírlap és folyóiratok fontja 3 cent.

Egyébb nyomtatványokért minden 2 uncia után 1 cent. A postai szállításhoz a 4 font súlyt meghaladó küldemények, továbbá folyadékok, mérreg, üveg, robbanó anyagok, élő állatok és csukor, — mely más posta intézeteknél mint árumustra küldhető — továbbá éles és vegyes tárgyak; valamint oly levelek vagy levelezési lapok melyek külsején sértő megjegyzések vannak.

Ajánlva csak oly levelek és küldemények vétetnek fel, melyekért a teljes levélporto ki van fizetve. A bérmertelési illeték 10 cent. Vasárnapokon ajánlott levelek nem vétetnek fel. Elveszett ajánlott levelekért a postaintézettől kárpótlás nem adatik. Az utalványozási rendszer igen czélszerűen van szabályozva. A postautalvány (money order) melyre a czimzett neve nem jegyeztetik fel a czimzethez nem a posta intézet, hanem a feladó által levélboríték alatt küldetik. A feladó postahivatal azonban a befizetés megtörténte után azonnal közli az utalvány feladóját valamint a pénz átvételére fejjogosultnak nevét a pénz összeg mennyiségét és egyéb adatokat a leadó hivattal. Az utalvány egy harmadik személyre is átutalható. Az utalványi illeték 25 dollárig 10 cent, 30-ig 15, 40-ig 20 és 50-ig 25 cent. Egy utalványon 50 dollárnál nagyobb összeg nem utalványozható.

Egy feladó egy napon egy és ugyanazon czimzettnek háromnál több utalványt nem adhat fel. A postautalványozási rendszer Svajcz, Nagy Britannia és Irhon, Németország és Franciaországgal van életbe léptetve, 1875-ben a belöldi forgalomban feladott és kifizetett 5.066,323 darab utalvány 400.319,570 frank értékben a külföldi forgalomban pedig 102 ezer 250 darab posta utalvány 10,156,852 frank értékben adatott fel, és kifizetett 42,750 darab 5.037,830 frank értékben. Az egyesült államokban állami kocsiposta intézet nincs, a kocsiposta küldem-

mények magán intézetek által (melyek azonban leveleket is szállítanak) továbbíttatnak. A legelső ily magán posta intézet William F. Harnden által 1837-ben alapított „The Express“ név alatt, és 1841-ben „English and Continental Express“ nevet vett fel, ekkor azonban már Liverpool, London és Párisban is birt irodákkal. Harnden 1845 január 14-én meghalt, azonban már ekkor Alvin Adamsnak is volt hasonló intézete. 1850-ben az „American Express Company“ egy évvel később a Californiai „Express“ lett felállítva, mely az előbbi express intézeteket rövid idő alatt túlszárnyalta. 1857-ben csupán ezek vonalán 59.884,000 dollár szállított aranyban. 1850-ben a „Central Overland California and Pike's Peak Express“ hetenként egyszer elindított lovasposta járat léptetett életbe. Ez inkább a levelezések közvetítésére volt berendezve. A küldönczök bátor és erős fizikók voltak és a veszélyes szolgálathoz arányilag havi 1200 dollár fizetést huztak.

Ezen lovasposta járat egyik világtengertől a másikig azaz St. Joseph — San Francisco közt volt berendezve és ezen távolság 14 nap alatt volt hátrahagyható. Ezen lovasposta járat a czélra nagy mértékben megfelelt, bár a küldönczök gyakran üldöztek és némelyek meg is ölettek a vad indusok által. A küldönczök a levélzsákon felül egy revolver és egy hosszú kést vittek magokkal és nem egy veresbőrű hullott általuk a porba. 1862. évben a távirtda ezen vonalon elkészülvén, ezen intézet megszűnt. Az „Adams Express Company“ még most is fenn áll és megbízható szerint naponta 20 millió értékű küldeményt továbbít, megjegyzendő, hogy a kincstár a bankjegyeket is ezen intézet által szállíttatja. Jelenleg 3 nagyobb ilyenmű intézet áll fenn, melyek közül a legnagyobb kettőben közel nyolcz ezer ember, továbbá 1500 ló és 1200 kocsit teljesíti a szolgálatot. A naponként ezek által meghaladott út hossza körülbelül százezer angol mértföldre tehető.

New-York és Chicagó közt jelenleg (1875 óta) vasuti gyorsposta van berendezve, ezen vonat a mozdonyból és négy posta waggonból (ezekből kettő kizárólag posta anyagot visz, a másik kettő osztályozó asztalokkal van ellátva) áll. Ezen 965 angol mértföldnyi távolság minden posta állomásán a posta leadatják, azaz ledobatik, és az érkezett posta, illetőleg a csüngő postaszák egy felfogó készülékkel a vonat megállapodása nélkül átvétetik.

A legelső menet alkalmával, mely 26 óráig tartott New-Yorkból 33 tonna súlyu postarakományal indult el a vonat, mely 633 zsák hírlap 47 zárt posta táská levelekkel és ezeken kívül 50,000 hírlap példányból állott, melyek a közbeeső állomások között voltak szétosztandók. A vonat közep gyorsasága $4\frac{1}{2}$ angol vagyis $8\frac{1}{4}$ német mértföldet tett. Ilyen gyorsposták az unió több államában is be vannak már rendezve.

A levélgyűjtő szekrények száma 12,000 darabra tétetik, és ezeknek egy tekintélyes része az utcazi lámpák oszlopaira van illesztve. Legközelebb oly levélgyűjtő szekrényt talált fel egy new-yorki gyáros, mely szerkezeténél fogva maga tünteti fel azon legközelebbi órát, melyben a szekrény tartalma ki fog ismét ürítettetni.

Alábbi adatok előtűntetik az Egyesült államok 1875 évi statistikáját és pedig volt 35,882 postahivatal, tehát minden postahivatalra 1227 lakos esett. A központi közigazgatásági személyzet 393, és a postahivatali személyzet 51,535 egyénből állott.

A posta utak hossza tett és pedig vasuton 112,791 kilométer műnt és közönséges ut 309,008 kilm. vízi utak 25,409 kilométer.

Az 1875 évi posta forgalom pedig az alábbi, ugy mint.

Összes levelek 705,135,581, db.

Levelezési lapok 107,616,000, db.

Az értékjegyek elárusításából bejött 126, millió 618,171 frank

Az összes postai jövedék 140,929,654 frank

Az összes postai kiadás 178,095, 697 frank.

E szerint hiány maradt 37, 166, 043 frank.

A posta utalványok feladása és kifizetésére 1876-ban 3697 posta hivatal volt felhatalmazva. Ugyanazon évben ilyen 305 új hivatal lett felállítva és 9 beszüntetve.

A postakiadói kérdésről

a bécsi „Die-Post“ ezt írja: Kétséggel a kiadók helyzete mondható a legszomorúabbnak. Belépésük alkalmával tőlük aránylagos iskolai képzettség, nyelvismeret, és kiváló erkölcsi valamint politikai magatartás követeltetik. Továbbá igényeltetik megfelelő gyakorlat, nem különben egy hivatalnokhoz hasonló vizsgálat a postaügyi és földrajzi ismeretből. A törvény kilátásba helyezi nekik egy állami- vagy postamesteri állás elnyerését, miután már három éven át teljesen kielégítő szolgáltatást iránt buzgólkodtak: szükséges végre a tisztis rang előléptetésére, hogy az ugynevezett tisztvizsgát letegyék, egy szóval kötelességek- és terhekkel vannak elhalmozva, és mégis ha már minden követelménynek megfeleltek, oly kilátás mutatkozik jövőjökre nézve, mely a hivatalnokok ezen osztályához tartozó jelöltet úgy az intézet méltósága, mint a szolgálat érdekére nézve lényeges árnyoldalakkal összekapcsolt helyzetbe hozza.

A fenálló viszonyokhoz képest, — miután első sorban a katonai gyakornokok emelhetnek igényt járulnoki állomásra, azután pedig huzamos ideig szolgáló gyakornokok veendő figyelembe — főleg a mindinkább állandóvá leendő előléptetési pangás mellett előre nem látható, hogy mikor fogja az egyik vagy másik kiadó valahára azon szédelő szerencsét elérni, hogy járulnoki kinevezessék.

Ez uton előrehaladni, még a legalkalmasabb kiadónak is majdnem lehetetlen.

Tehát részükre még csak a postamesteri vagy kezelői (Expedient) állomás elnyerése áll fenn az eshetőség. De ezen remény is hiúnak mutatkozik, ha tekintetbe vétetik, hogy a postakezelőség vagy postamesteri állomások betöltésénél, egyéb követelményeken kívül első sorban a tolyamodók vagyoni viszonya vétetik figyelembe és annak adják az elsőbbséget, ki az üresedésbe jött állomás helyén lakik és képes bizonyítani, hogy rendelkezik a szükséges elhelyezési tőkével.

De még ezen remény is csak álomnak nevezhető, amennyiben épen a postakiadók többnyire vagyontalanok és ezen okból igen gyakran a megkezdett tanulmányokat nem folytathatják.

Eltelkintve attól, hogy ezen hivatalnokoknak ugyanazon becsületességgel és kötelesség érzésből a szolgálat terheit jobban kell viselniük mint bárkinek, továbbá, hogy csak az élelmezés és igen csekély fizetés mellett — helyzetük javításának minden kilátás nélkül — százaszor többet kell dolgozniuk és a technikai szolgálat minden ágában teljesen otthonosnak kell lenniük, még a jövő-, aggkor-, és gyarlóságuk iránti gondolat kell, hogy kétségbe ejtse őket.

Valóban szomorító, hogy épen a postaügyi munkáscsaládok ezen oly jelentékeny tagjai, érdemteljes működésükért csak az elismerés szavaival és üres ígéretekkel jobb napokra, találkoznak. Itt volna tehát már az idő, hogy az állam kormányzat jobb rendszeralapszabállyal lépjen elő, mely szerint minden tiszteletreméltó munkatársának ugyanazon ismeretek és gyakorlati miveltés mellett, tartassék fenn ugyanazon jog is, hogy a megkezdett hivatás pályáján mindinkább előrehaladhasson.

A köztisztviselők felelősségéről.

Minden napi tapasztalás igazolja, hogy köztisztviselőink körében, a legmagasb állásuktól kezdve a legalsóbbakig, a corruptió, hűtellen kezelés s hivatalbeli visszaélések megdöbbentő arányokat kezdenek öltetni hazánkban is. Pedig nem mondhatni, hogy eme dögvészes áramlat elgátolására törvényes övszerekben szűkölködnénk. Hiszen már II. Ulászló 3-dik decretuma is fölismerete ezt, s a társadalmi morál akkori mérvesszője szerint igyekezett is orvosolni. Az 1871. VIII-dik t. cz., mely

a bírák és bírói hivatalnokok felelősségéről szól, mintegy zárpontját látszik képezni ama üdvös kezdeménynek. Mindezek azonban csak a bírósági személyek, illetőleg hivatalnokokról szólnak s korunk feladatául maradt fenn, hogy miután a „biráskodás“ és „közigazgatás“ különválasztatott, az ezen utóbbinak szentélyét se engedje a törvényhozás Augiás istállójává válni. Van is elég törvényünk, melyek különösen közigazgatási oldalról, a hivatalbeli corruptió terjedésének elsáncolását czélozzák s főleg 183 $\frac{2}{3}$ —40 től kezdve a mai napig, csaknem legióra megy azok száma. Eme sok törvény hatálya azonban mely a „tisztí felelőség“ elvének körvonalozása s az ezzel járó sanctió által czélozta a közigazgatási visszaéléseket, corruptiót s vétkes eljárásokat szűkebb korlátok közé szoritani: irott malaszt maradt. Miért? Mert ezek a törvények nem képeznek magukban teljes, szerves egészet, mint bíróságokról s bírósági hivatalnokokról alkotott törvény; mert eme közigazgatási törvényekben a „tisztí felelőség elve“, az erkölcsi és vagyoni kárpótlást illetőleg nincs kellőleg formulázva; s mert a vakon engedelmeskedni tartozó s a mindenható tekintéllyel uralkodó állam-kormány között létező viszonyok hatásai nincsenek kijelölve. Szóval: az alkotmánygép két lába, az igazságügyi s közigazgatási administratio nem tartanak egyenlőpést. Ezt annyit tesz, hogy összes országalkotmányunk is csak bizogó lassúsággal mozoghat ama dicső ezelőpont felé, melyhez a jelenkor cultur-államai már oly közel jutottak; annyit tesz, hogy a hol az alkotmány elmarad korától, vagy csak egyoldalú s félszeg irányban haladhat: ott a jog és szabadság magas érdekei mindenkar sinylenek.

Ezt a félszogséget s egyoldalúságot, melyet törvényeink a bírósági s közigazgatási tisztviselők felelőségének szabályozása körül fölmutatnak, mi sem konstatalja annyira, mint az, hogy ma még kevésbé vagyunk tisztában, mint valaha, azzal a kérdéssel: hogy mily ügyekben s mily mérvben terheli különösen a vagyoni felelőség súlya, kiválólag közigazgatási tisztviselőinket, — a vétkes, hanyag s gonosz szándéku eljárásuk által okozott károkért? Eme kérdés megoldása annyival nehezebb, s mivel a mindenható kormányval szemben, az említett tisztviselők iránt bizonyos fokozatig méltányosságot is követel. Követel pedig azért, mert a közigazgatási hivatalnokoskodás nem pusztán s önkényleges hatalomgyakorlat, nem is oly független s minden oldalról biztosított hivatás, mint a bírászkodás; s mert legtöbb esetben megtörik, hogy közigazgatási ügyekben igen gyakran a kormány-akarat föltétlenül s közvetlenül szokta magát érvényesíteni, és pedig nem „permissive“ — hanem „categorikus imperativusban“. Igaz ugyan, hogy eme categoricus imperativus szerint való mód már a korlátlan uralom természeténél fogva, az absolut kormányrendszerek paizsa alatt nyilatkozik legdurvább alakban, hol okoskodásnak, mentségi okoknak, kifogásoknak nincs helyes támpontja; igaz, hogy absolutismus mellett a tisztviselő csak önakarattal létező gép s emberi alakban mozgó marionettek, automaták s hol a tisztviselőkre nézve ép úgy, mint az alattvalókra legfőbb törvény az engedelmeskedés; azonban nem kell gondolni, hogy bizonyos mérvben ez a vak engedelmeskedés s szolgáló „promptitudo“ az alkotmányos kormányrendszerekből már hiányzik s hol a köztisztviselő mindenkor csak saját belátása s legjobb meggyőződése szerint működhetnék; nem! — főleg parlamentáris kormányzat mellett — nem: mer itt az intéző hatalmak szintegy összpontosulvák, mint az absolutismusban, s mert így itt a „kormányfelelőség“ legfőbb elvéből kifolyó hatalom saját súlyával agyonnyomhatja gyakran a legalkotmányosabb tisztviselőt is. Ellentmondás nélkül s vak engedelmisséggel tartozik teljesíteni ez is mindent, mit felsőbb hatalmak s közegek parancsolnak. Önként merül föl tehát ujjal a kérdés, hogy méltányos s igazságos dolog-e a közigazgatási tisztviselők felelőségét még a vagyoni felelőségre is kiterjeszteni? S aztán abban áll-e egyedüli forrása a hivatalbeli corruptionnak, mivel a vagyoni felelőség elve még nálunk sem bír általános érvénnyel, és csak bizonyos viszonyok és törvényellenes func-

tiokra alkalmaztatik? S végre, mi lenne hát a szóban levő általános bajnak legbiztosab s természetesb gyógyszere? Ezek azok, mik iránt a fogalmakat leginkább szükséges tisztáznunk.

Az érintett közbajnak eredeti forrásait tekintve, nem vádoljuk törvényhozásunkat arról, mintha tisztviselői felelőség szabályozását egészen figyelmen kívül hagyta volna; nem, hiszen vannak nekünk ide vonatkozó törvényeink elég számmal (a már idézetteknek kívül: 1840-44: IX. t. cz. 43. §; az 1870: XLII; az 1871: XVIII; az 1868 XXI. 1876: XV. 74; a gyámügyről szóló 1877-dik t. cz. 70—74-ik §-ai s szétszórva több mások) — hanem fölötté nagy kalamitásnak tartjuk azt minden esetre, hogy eme törvények valamennyien csak sporadicus jellegűek; nem terjednek ki az elv egész tartományára, hanem egyes concret esetekre, nincsenek is kellő rendszerbe öntve s ez okból csakis bizonyos sphaerákat s egyéniségeket érintenek. Holott eddigi törvényeinkben az összefüggés és teljesség hiánya, mely szerint bizonyos közhivatalnokok a felelőség súlya s jogi következményei alól ki is vonvák, oly forrás, mely a corruptio buja tenyésztére s mindinkább terjedésére nagyonis táplálólag hatnak. Másik forrása, hogy ne mondjuk, oka, eme corruptiónak az a sajnálatos állapot, hogy főleg a megyei hivatalok, még ma is csak a tönkrejutott nemesi családok menedékeit képezik; hogy a megyei hivatalok betöltésénél nem a képesség, lelkiismeret, nem a becsületesség, hazaszeretet s a jellem a fő ajánlólevelek: hanem az „urhatnám“-vágy, a tönkrejutottság, az atyafiságos nexusok — s a kortecsorda választási joga s kegyuralma. Ily elemek, körülmények s tényezők ellen mit használnak aztán a mi ringy-rongy felelőségi törvényeink; lehet-e biztos zárvonalat emelni a corruptio áradata ellen?

Mi tehát a teendő? Ismervén — s nem palástolván, nem legyezgetvén a jelzett nyavalyákat, nem lesz óriási föladata azok, valódi gyógyszereit is felismerni. Alkosson a legislatiö mielőbb általános kimerítő kedvezést, kiváltságot s minden előnyést kizáró oly felelőségi törvényt, mely ép oly kötelező legyen az államkormány tagjaira, mint minden egyes köztisztviselőre s hivatalnokra nézve. Vezér-elvül szolgáljon e törvényben a vagyoni felelőség elve, s ne tételessék különbség a bírósági és közigazgatási hivatalnokok felelőségére nézve. A vagyoni felelőség elve, már különben is szerencsésen be van ékelve gyámügyi törvényünkbe (70-74; 310, 335-336. §§.); a kötelezőségeket egyenlőségét pedig épen úgy szükség kiterjeszteni mindenre, mint a jogok egyenlőségét. E nélkül nincs haladás — nincs jó államiség.

Postaügyek.

— **Személyzetiek.** Postakiadókul alkalmaztattak: Svalb József a bonyhádi és Krész Nándor a selmeczbányai m. k. postahivatalhoz. A postakiadói vizsgát letették: Jánky Kálmán verespataki, Madaras Lajos abrudbányai, Withalm József pétervárad, Oleassak Emil verőcei és Palme Ferencz zvecevoi pk. jelöltek.

— **Maros-Tordamegye** legutóbbi közigazgatási bizottság ülésében a posta-főnök jelentéséből kiemelendő a hírlapokból is ismert s a levél-portómentességet szabályozó körendelet bemutatása; az egymáshoz levelező hivatalnokok s hatóságok is ugyanis mindig tartoznak ráírni a levélborítékra, hogy a tartalom miféle ügyről szól? — ellenkező esetben a levél vitelbér-mentessége elvész.

Vegyes közlemények.

— **A tisztí fizetések** lefoglalása közigazgatási végrehajtás utján élénk vita tárgyát képezte a fővárosi közigazgatási bizottság legközelebbi ülésében, melyben a kir. adófelügyelő felebbezését jelentette be a bizottság tagadó határozata ellen. A „Közigazgatási Lapok“ legutóbbi száma behatóan tárgyalja e kérdést és azon következtetésre jut, hogy a tisztviselők fizetésének lefoglalása az utolsó forrig,

azonos volna a személy keresetképességének lezárásával, mit sem a bírói sem a közigazgatási végrehajtás nem czélozhat és nemcsak az 1876. 31. t. cz., hanem az adóvégrehajtási törvény rendeletével is ellenkezik. Egyuttal közöl a nevezett lap egy praecedens kormányi határozatot, melyben a belügyminiszter Beregmegye közig. bizottságának határozatát feloldva, kijelenté: hogy tisztí fizetéseknek 600 frtot meg nemhaladó része, adótartozás fejében sem foglalható le.

— **Herkules fürdőben,** Szerb-Ittebe és Német-Palánka községekben, a posta- és távirtda hivatalok egyesítése folytán, a „Mehádia-Herkulesfürdő“ nevet viselt távirtdaállomás ezentul csupán „Herkules fürdő“, a magyarittelei postahivatal pedig „Szerb-Ittebe“, s végre a palánkai postahivatal „Német-Palánka“ nevet fog viselni.

— **Gázvilágítás a vasuti vonatoknál.** E napokban indult ki Berlinből a legelső gázzal világított mozdony. A kísérlet kitünően sikerült, s majdnem meglepő, mert a legapróbb irást is 70 lépésnyi távolban el lehetett olvasni. A vasuti kocsioknak gázzal való kivilágítása már régebben alkalmazásban van Németországban, és a feltaláló gyár alig tud eleget tenni a Német-, Angol- és Poroszországból érkező megrendeléseknek.

— **Gőzmozdony, mely sineit maga rakja le.** Párizsban oly mozdonyrendszert találtak fel, mely végnélküli vágányokon jár, a mennyiben e vágányokat lépésről lépésre maga a mozdony rakja kezei alá, felszedve mindig a hátrahagyott sineket. E hó 2-án mutatta be e találmányt a feltaláló Ader ur a Tuileriák kertjében számos közönség jelenlétében. A minta motorát nem gőzerő, hanem két a kocszi elé fogott bakkecske képviselte. A kocsi három kerékpárja van. A találmány lényegét bizonyos számú sinek képezik, melyek a kerekkel érintkező fogas rud segélyével felváltva felszedetnek és lerakatnak. Valamivel élesebb fordultnál kerek elhagyják vágányaikat és egy darabig a pusztán földet surolják, míg megint a sinekbe nem igazodnak. E rendszernél kevés a munkaerő-megtakarítás, gyorsasága sem valami kiváló és ez okból Ader ur találmányát még tökéletesíteni kell, hogy a gyakorlati életben használhatóvá váljék.

HIRHARANG. — **A levelező lapok** szabadalma tárgyában a német-osztrák nyomdászok egyesülete petitiót nyújtott be a kereskedelmi miniszteriumhoz, melyben azon tiltalom, miszerint a nyomtatott tartalom levelező lapokra a hely, kelt és aláírásán kívül nem szabad semmit írni beszüntetni kérelmezi, mivel azáltal nem csak a levelező közönség, hanem a nyomda is nagyban károsodik. — **A „Kisfaludy“** gőzös Balaton-Füred és Siófok között, további intézkedésig hetenkint kétszer, u. m. szerdán és szombaton délelőtt közlekedik. — **A felső-ausztriai** és salzburgi postamesterek egyesülete rendes évi közgyűlését, f. é. szeptember 9-én Linzben az „ágyu“ czimű szállodában megtartotta. Az elnök igen részletesen és kitünően ecsetelte az egyesület és a postahivatalbeliek helyzetét és kiváló figyelembe ajánlotta a nyugdíjgylet megalkotását. A számadásból kitünik, hogy a fővárosunkban megjelenő „Post-Zeitung“-ra 6 frttal lett előfizetve. — **A perzsa** posta és távirtdaügyek főigazgatója. — **Moukhber-ed-Dowich** szinte kiadta évi jelentését és mondja, hogy az ottani posta és távirtda szervezése már teljesen befejeztetett. — **A „Banater-Post“** írja, hogy e hó 10-én a Pancsova és Versetz közt közlekedő postakocsiból egy láda, melyben ezüst pénz volt elhelyezve kiesett és tartalma elraboltatott. — **Liszky Gyula** barátunk által, a sorsjáték javára ajánlott pénteki koplalást a „Post-Zeitung“ helyesnek találja és azt előfizetői szives figyelmébe melegen ajánlja. — **A mi politikában** és harezászatban Plevna, az postai-teren jelenleg a pápai postamesteri állomás. Naponként érkeznek hozzánk kérdések, hogy mi lesz, ki lesz, mikor lesz már? Mi csak annyit tudunk róla, hogy rengeteg sok a folyamodó s hogy Pápan az lesz a postamester, kit maga a pápa fog recommendálni. — **A „Die Post“**-ban Avidus novi-

tatis aláírással megtámadják a hernalsi postahivatalt piskos czimere végett s követelik tőle, hogy azt mielőbb mosassa meg, mivel az ily állapotban nem respektálható. -- Az „Oesterr. Ung. Postban“ az Offene Stellen című rovatban olvassuk: Egy fiatal, a fűszer, festék és vásárukban ügyes segéd, ki a távirai szakkól is a vizsgát jó sikerrel letette, keres valamely postahivatalnál jó feltételek mellett alkalmazást. Erre aztán rá illik azon közmondás: Sokat akar a szarka stb.— A belga postaigazgatás „Odre de service“ által figyelmezteti alattas postahivatalait, hogy folyadékot tartalmazó áru próba küldemények szállítása általában tiltva van, azonban ha azok üvegekben, melyek fa vagy ércburkolattól vannak ellátva, feladatnak, az elszállítás akadálytalanul eszközölhető. — A bécsi postaigazgatás a pénzes levélborítékok új kiadását, változtatott jelvénynyel elrendelte, melyek csak akkor jönnek forgalomba, ha a mostaniak teljesen elfogytak. — A trieszti postaigazgatóság panaszt emelt, hogy az esztrák-magyar postahivatalok a törökországba szóló kocsipostaküldeményeket sokszor tökéletlenül vagy csak triestig frankirozzák, holott ily küldemények vagy portóval, vagy pedig egészen a rendeltetés helyéig frankirozva küldendők. — A „Times“-ben „Fools and their money“ (Bolondok pénze) felirattal olvasható, hogy újabban egy 17,000 példányból álló levéljegy gyűjteményt Palmer és társa cég Londonban 10,000 forintért megvette.

Szerkesztői sürgöny.

Szikszo. A reclamált számot postára adtuk.

Vendégi. Sajtó hiba volt, nem élé, hanem ala Verne Gyula utazott.

Tarczai. A tagsági díj egyenesen az egylet címe alatt küldendő be.

K. Szepes-Várallya. Kereszkötés alatt elküldöttük, 86 krt méltóztassék utalvány által kiegyenliteni.

Szlanicza. Előjegyeztük.

Promontor. Tegyük meg egy próbát, hiszem, hogy meg lesz elégedve.

Szavars. Az okmányokra nézve kérünk utasítást, 3 hete itt hevernek.

Külmunkatársainkat tisztelettel felhívjuk, hogy lapunkat tudósításokkal és egyéb szakközleményekkel mielőbb támogatni sziveskedjenek.

Előfizetési felhívás

Negyedéves előfizetőinket tisztelettel felhívjuk, hogy előfizetéseiket az október-decemberi évnegyedre mielőbb utalványozni sziveskedjenek. Azon tisztelt előfizetőink pedig, kik előfizetési díjakkal még hátralékban vannak, ezen hátralékokat beküldeni ne terheltessenek.

Azon leszünk, hogy lapunkat mindig tartalmasabbá tegyük.

A „Posta-Közlöny“ szerkesztősége.

— A postamester című naptárunkat 1878-ra már nyomda alá adtuk, és jó eleve fog szétküldetni. Tartalmára és kiállítására nézve, az eddigieket jóval fogja felülmulni. Ára azok részére, kik az előfizetést most eszközlik 80 kr., az utófizetők számára pedig 1 forint.

— A legközelebb megjelenő postatiszti névtár szabatos összeállítására végett a vidéki postahivataloknál legutóbbi időben történt személyzet változást, sziveskedjenek a lapok szerkesztőségével mielőbb tudatni.

— Pályázat. Postaigazgatósági titkári állomásra, 1300 frt fizetés és 300 frt lakpénzzel.
A folyamodványok, a végzett jogtudományok és a jó sikerrel letett államvizsgák kimutatása, ugyszintén a postaszakban tanusított eddigi sikeres szolgálatok bizonyítása mellett, — 3 hét lefolyása alatt a budapesti postaigazgatósághoz intézendők.
Kelt Budapesten, 1877. évi szeptember hó 18.

Ajánlkozások.

— Egy 23 éves nőtlen, 7 gimnáziumi osztályt végzett okleves néptanító, óhajtana teljes ellátás mellett postagyakornokul, illetőleg postakiadói jelöltül alkalmazást nyerni. A szíves meghívó levelek Heé Sándor ref. tanító címe alatt Mezö-Tarpra küldendők.

— Egy 22 éves postakezelő, ki két éven át egy nagyobb postahivatalnál mint helyettes működött, a magyar és német nyelvből teljesen jártas 100 frt készpénz biztosítékkal a legjobb bizonyítványokkal rendelkezik, keres a legcsekélyebb fizetés mellett mielőbb alkalmazást, a szíves meghívó levelek S. G. betűk alatt Wien-Fünfhans, Tellgasse 4, II. Stock Thür 11.

— Egy teljesen szakképzett postakezelő ki egy közép forgalmu postahivatalt önállóan is képes kezelni, keres f. é. október 15-től bármely postahivatalnál hason minőségben alkalmazást. A szíves meghívók Kováts István postakezelő címén Zomborba (Bácsm.) küldendők.

— Egy 21 éves egyén, ki 4 gimnáziumi és 3 osztály állami képezdét végzett, a magyar és német nyelvből, valamint a postakezelésben is teljesen jártas, óhajtana valamely m. k. postahivatalnál mint gyakornok, illetőleg mint postakezelői jelölt alkalmazást. A szíves meghívó levelek Feiner Miksa címén Gyöngyösre intézendők.

— Jó bizonyítványokkal ellátva és a postakezelés minden ágában jártas postakiadó, ki nagyobb forgalmu postahivatalnál önállóan is működött és szükség esetében biztosítékkal is rendelkezik, óhajtana hason minőségben mielőbb alkalmazást. A szíves meghívó levelek, Szabó József m. k. postakiadó címén torontálmegyei Szajánba intézendők.

Violaszínű másoló tinta
20 krajczárért egy perc alatt mindenki előállíthat egy itce kitünő minőségű tintát viola színben.
Kisebb megrendeléseknél a készítmény levélpostán küldetik el.
A megrendelések alulírott cizmeze postautalvánnyal eszközölendők. — Használati utasítás minden küldeményhez csatolatik.
Debort György,
m. k. postamester Zichyfaluán (Torontál m.)

Házassági-frigyek
az alulírott házasságot közvetítő intézet által a legmagasabb körökben is gyakorlati tüzletberendezés folytán a legszigorúbbtinktartás mellett közvetítenek. Az e tárgyban levelezéseket csak is francia, angol vagy német nyelven eszközölni kéretnek. Anonym és posta-restante levelek nem vétethetnek figyelembe. Az intézetet illetve, elsörendü ajánlatok állanak rendelkezésre. Tudakozásoknál körülbelül 1 Mark (60 kr.) levéljegyekben melléklendő. Fizetés csak is tényleg teljesített szolgálatokért igényeltetik. Magán cím: Wohlmann J. igazgató Breslau Schwartzstrasse 6 sz. (Németország).

Tiller Mór és testvére.

a nméltós. keresk. m. kir. miniszterium által megbízott szállítóinknál.

Budapesten, országut, Károly laktanya épületében a következő tárgyak utánvét mellett rendelhetők meg.

1 postatiszti vagy postatisztnői arany-zsinóros finom zubbony 13 frt 80 krtól 15 frt 80 krig
1 ezüst zsinóros pedig 12 frt

60 krtól	14 frt 25 krig
1 finom szürke pantalon	8-10-ig
1 a legfinomabb fajból	11-12
1 téli köpeny 24 frttől	38
1 eső köpeny csuklával 10 frt	12
1 sapka, valódi % arany	
1 zsinór és rózsával	3
1 ugyanaz vitézkötéssel	4
1 finom nyári tábori sapka	
1 arany jelvényvel	3
1 ugyanaz ernyővel	3
1 szabályszerű nyakraváló	—
1 pár arany vagy ezüst himzett posta jelvény zubbony gallér	1
1 pár ércz postajelvény	—
1 finom posztó vagy szalma kalapurak vagy fluk számára 1 frt 50 krtól	3
1 szabályszerű levélhordó zubbony 7 frt 50 krtól	
1 szürke pantalon 5 frt 20 krtól	9
1 sapka	1
1 valódi ezüst-zsinórral	3
1 ugyanaz magastetejű	3
1 szabályszerű postalagény szür. csuklyával	18
1 szabályszerű zubbony	7
1 szabályszerű nadrág	6
1 kalap	3
1 sapka	1
1 jó erős négy karimás posta sip	1
1 három	1
1 sip zsinór	1
1 5 kilogram jó spanyol viasz	4
1 jó erős bőrtáska levélhordók számára 6 frttől	8
1 ugyanaz nagyobb minőségben csomagokra 9 frttől	10
1 jó szerkezetű tized málna mérleg súlyok	15
1 jó szerkezetű levélmérleg tányérral	3-6
1 jó erős levélgyűjtő-szekrény postacizimmerrel 7 frt 50 krtól	9
1 jó erős posta címer 7 frt 50 krtól	9
12 jó minőségű fekete írón 35 krtól	—
12 jó minőségű kék írón 55 krtól	—
12 jó minőségű vörös írón 70 krtól	—
12 jó minőségű tolltartó 25 krtól	—
1 doboz finom acél toll 50 krtól	1
100 hivatalos boríték cizimmel	—
100 ugyanaz vastag papírból	1
100 jelentési ív	1
100 pénzes levélboríték	—
100 levél papir festett monogrammal	—
100 hozzá való boríték	—
100 levél boríték czim nélküli 35 krtól	—
100 látogató jegy 65 krtól	1
100 hozzá való boríték	—
1 nagy korsó fekete tinta	—
1 nagy korsó finom viola tinta	—
1 kis üveg bármilyen színű tinta	—
1 korsó, 1/2 kilogram fekete bélyeg festék	1
1 betűzőhöz való szelencze párnával	1
1 rizsma fogalmazó papir	1
1 rizsma fehér iroda papir 2 frt 50 krtól	3
1 konz jó csomagoló papir	—
1 vonalzó 10 krtól	—
1 pár jó erős löpökőrcz I-ső számú	3
1 pár jobb fajta II-dik számú	4
1 pár legjobb minőségű III-dik számú 5 ft	8
1 drb fehér vagy színes ing 1 frt 60 krtól	2
1 drb vászon nadrág 1 frt 20 krtól	2
6 drb fehér vagy színes zsebkendő 90 krtól	4
6 drb fehér vagy színes kapeza 90 krtól	3
1 ing gallér vagy nyakkendő 20 krtól	1
1 jó erős revolver 7 frt 50 krtól	12
1 szimpla vagy dupla pisztoly 2 frttől	3
1 postatiszti kard elefant esont markolattal sarannyal kirakott tokkal	15

ehhez kárköto 5 frt — kr.
1 pénzes zacskó felvágó kés — 35
Az említett tárgyakon kívül még megrendelhető a lehető legolcsóbb árak mellett,

urak, gyermekek és hölgyek részére ruházat, nap és esernyők. minden háztartási szükséglet. urak és hölgyek részére kesztyű, jegyzék könyvek, pénzes tárczák kések, ollók, méter súlyok, vas és rézből minden irodai tárgyak és szükségletek, lámpák, mindféle ajándékoknak alkalmazható tárgyak, úri és hölgy nyakra alók, zseb- és fali órák.
1 Deák Ferencz emlék érme — frt 50 kr

(Csomagolás fadóbozban 10 krtól 35 krig).

Teljesen felszerelt ruházat megrendeléseknél a mérték pontos beküldése szükségesnek.

Az egyenruhához tartozó szövet zsinór gomb, jelvény sat. részletesen is megrendelhető, és ugyanazon áron számítatik amint a n. méltós. kir. keresk. minist. által meghatározottat.

Pontos jó és gyors kiszolgáltatás iránt kezeséget nyújtani ismert cégünknek különös érdekében fekszik.

Mint hogy szállítási tuzletünk a pártolás folytán, melyben a n. é. vidéki közönség részesített nagyobbítottuk, és ezental nem csak a tek. hivatalbelieknek hanem az összes közönség szállítói leszünk, felhívjuk mely tisztelettel a tek. postamester, és postatiszti urakat, nekünk e vállalatban segédkezet nyújtani és az illető felektől bármely néven nevezendő megbízásokat, melyeket mi rögtön utánvétellel küldeni rojuk, mint közbenjárók elfogadni sziveskedjenek. Működésükért amint az utánvételi lap hozzánk visszaérkezik, az utánvételi összegből hatos kamatot posta utalványon az illető közbenjáró ur kezéhez fogunk juttatni
Tiller Mór és testvére, szállítók.